

Grafų paveldą toliau vaduos nuo sovietinio palikimo

Denisas NIKITENKA

2016-06-02 06:00

Pernai nugriovus dvaro ansamblį darkiusį sovietinį priestatą atsivėrė puikūs parko vaizdai. *Deniso Nikitenkos (LŽ) nuotrauka*

Tiškevičių valdyto Kretingos dvaro aplinką bjaurėjusį sovietinį priestatą nugriovusi rajono valdžia neketina sustoti: planuojama su žeme sulygtinti dar vieną sovietinį keturaukštį statinį.

Priešais Tiškevičių rūmų fasadą, vos įėjus į dvaro parką pro pagrindinius vartus, stūkso silikatinių plytų keturių aukštų namas, kurį planuojama sulygtinti su žeme. Tiesa, šio statinio visiškas demontavimas gali būti komplikuoatas, nes jame esama privatizuotų butų.

„Nugriovus tą buvusį bendrabutį atsivertų papildomos dvaro parko erdvės. Toje vietoje atkurtume rožynus, fontanus, ansamblis nušvistų dar ryškesnėmis spalvomis“, – „Lietuvos žinioms“ sakė Kretingos muziejaus direktorė Vida Kanapkienė.

Laukia dar vienas

Kretingos dvaro parką, kuris grafų Tiškevičių valdymo laikais buvo vienas gražiausių Lietuvoje, ir visą architektūrinį ansamblį praėjusio amžiaus aštuntajame dešimtmetyje negailestingai subjaurojo sovietiniai statiniai. Didžiausiu svetimkūniu laikytas prie pat rūmų rytinio sparno daugiau kaip keturis dešimtmečius stovėjęs ilgas, kelių aukštų silikatinių plytų priestatas (buvusio technikumų pastatas) buvo nugriautas pernai tik po ilgų teisminių ginčų. Kretingos rajono savivaldybei pastato demontavimo darbai kainavo per 80 tūkst. eurų.

Tai padarius atsivėrė visiškai naujos erdvės, išryškėjo estetiškas vaizdas. Taigi dabar, kai nebeliko rūmų priestato, akis ėmė badyti keturaukštis namas, baltų silikatinių plytų bendrabutis, pastatytas tais pačiais 1972–1973 metais, kaip ir buvusio technikumų pastatas. Jis pasitinka pro pagrindinius vartus įžengusius parko lankytojus.

Lengva nebus

Apie buvusio bendrabučio sulyginimą su žeme kol kas kalbama atsargiai. Kretingos rajono meras Juozas Mažeika „Lietuvos žinioms“ patvirtino, kad pastato nugriovimas yra planuojamas, bet jis gali būti komplikuoatas dėl kelių objektyvių aplinkybių. „Garantuojau, kad sprendimas dėl to sovietinio namo tikrai bus priimtas šiemet, o veiksmai bus vykdomi jau kitąmet. Pagrindinė problema yra ta, kad minėtame pastate butus yra privatizavusios kelios šeimos, jos ten ir gyvena. Todėl reikėtų sukurti žalos kompensavimo už išskeldinimą toms šeimoms mechanizmą: arba pinigines išmokas, arba pasiūlyti ne prastesnius būstus kitur“, – aiškino rajono meras. Bet kokių atvejų finansuoti žalos kompensavimą šeimoms teks Kretingos rajono savivaldybei.

„Didžiausia dalis to namo patalpų priklauso savivaldybei. Ten yra keli socialiniai būstai, jų gyventojams rastume būstus kitur. O kitas patalpas užima valdiškos įstaigos ar jų padaliniai, tad dėl jų išskeldinimo nebūtų jokių problemų, joms nesunkiai rastume kitų patalpų“, – teigė J. Mažeika. Buvusiame bendrabutyje šiuo metu glaudžiasi Kretingos valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba, Kretingos moterų informacijos ir mokymo centras, įvairios prie rajono savivaldybės administracijos esančios įstaigos. Paklaustas, kiek galėtų kainuoti buvusio bendrabučio nugriovimas, meras patikino, kad ne mažiau nei buvusio technikumų demontavimas.

Atkurtų fontanus

Dar vieno sovietinio pastato dvaro aplinkoje pašalinimo laukianti Kretingos muziejaus vadovė V. Kanapkienė neabejojo, kad parke, dvaro aplinkoje reikėtų atsikratyti sovietinio palikimo. „Jei pavyktų nugriauti tą pastatą, būtų atliekami archeologiniai tyrimai, patikslintume kelių sunaikintų fontanų vietas. Galėtume atkurti grafų laikais aplinką puošusius net keturis fontanus: vienas jų, prie Žiemos sodo, jau restauruotas ir laukia pagrindinio akcento – pagal ikonografiją mergaitės su skečiumi skulptūros atkūrimo. Ji, beje, jau liejama“, – pasakojo muziejaus direktorė.

XIX amžiaus pabaigoje Kretingos grafo Juozapo Tiškevičiaus pastangomis parke buvo introdukuoti medžiai ir dekoratyviniai krūmai, įrengti keli fontanai, rožynai, stovėjo altanos ir antikinės skulptūros, buvo įrengti trys kaskadiniai tvenkiniai, krioklys ir kt. Visą šį kompleksą dvariškiškai buvo pavadinę Vasaros sodu. Vasarą jame

grodavo karinis kazokų, o 1882–1891 metais – dvaro orkestrai.

2014 metais dvaro ansamblį dar buvo užgožęs sovietmečiu iškilęs priestatas. Deniso Nikitenkos nuotrauka

Planuojama griauti šį namą grafų Tiškevičių parke. Google Street View nuotrauka.